

TAVOITTEENA KANNATTAVUUS

Hyvää kannattavuutta tavoitteleva metsänomistaja on kiinnostunut metsästään ja huolehtii taimikonhoidosta ajoissa.

Teksti ANU SUSI | Kuvitus AINO SAARIKIVI

1 Tunne metsäsi

”Metsänomistajan kannattaa miettiä, millainen metsänomistaja hän haluaa olla. Hyvä pohja on jo se, jos on kiinnostunut omasta metsästään”, tiivistää Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen projektipäällikkö **Mari Sarvaala**, Liiketaloudellinen ja kannattava metsänomistajuus -hankkeen vetäjä.

Päätöksiä hakkuista ja hoitotoista on helppompaa tehdä, kun tietää, minkälaista metsää omistaa. Pätevin työkalu tässä on metsäammattilaisen tekemä metsäsuunnitelma. Se sisältää jokaiselle kuviolle eli metsikölle tiedon kasvupaikkatyypistä, puulajista tai puulajisuhteista, puuston kehitysluokan ja puumäärän, kuvion toimenpide-ehdotukset ja toimenpiteiden kiireellisyys.

Metsäsuunnitelmia tekevät muun muassa metsänhoitoyhdistykset, metsäyhtiöt, metsäpalveluyritykset ja Otso Metsäpalvelut.

Julkiseen metsävaratietoon perustuva Metsään.fi-verkkopalvelu soveltuu pienimpien metsätilojen metsänhoidon tueksi. Tarkemmat hoito- ja hakkuusuunnitelmat vaativat kuitenkin maastokäynnin, eikä metsien laserkeilaus anna luotettavaa tietoa esimerkiksi taimikoista.

Perinteisesti metsäsuunnitelma on keskittynyt puuntuotantoon, mutta osaava suunnittelija ottaa huomioon myös metsänomistajan muut tavoitteet.

Mhy Päijät-Hämeessä on juuri lanseerattu räätälöity metsäsuunnitelma, jonka toimenpide-ehdotuksissa voidaan ottaa metsänomistajan toiveiden mukaan huomioon esimerkiksi marjamaat, riista, lintujen pesäpaikat ja metsän virkistyskäyttö.

2 Metsä on osa omaa taloutta

”Metsä on maltillisen riskin sijoitus”, sanoo Sarvaala. Sen riskit ovat pienemmät kuin esimerkiksi suorien osakesijoitusten, mutta myös pääoman korkotuotto jää pienemmäksi kuin joissakin muissa sijoitusmuodoissa.

Käytännössä metsänomistaja tekee vuosittain metsän talouslaskelman silloin, kun hän täyttää metsäveroilmoituksen. Se kertoo tulot ja kulut sekä sen, kattoivatko metsätalouden tulot sinä vuonna metsätalouden kustannukset.

Metsätalous on kuitenkin pitkäjänteistä toimintaa, jota kannattaa tarkastella pidemmällä ajanjaksolla. Puukauppoja eivät läheskään kaikki metsänomistajat pysty tekemään vuosittain.

Sarvaala neuvoo tarkastelemaan metsää osana koko omaa taloutta. Kun laskee yhteen kaikki taloutensa velat ja nettotulot, hahmottaa myös taloudelliset vastuut.

Lisämotivaatiota metsien hoitoon voi tulla siitä, kun näkee metsätulojensa merki-

tyksen esimerkiksi talouden muiden investointien rahoittajana.

3 Metsäverotus haltuun

”Monesti metsänomistaja miettii, viitsiikö sitä yhtä pientä viilakuittia laittaa talteen. Kannattaa pitää mielessä, että työkaluista, polttoaineista ja muista pikkulaskuista kertyy vuoden mittaan merkittävä summa”, muistuttaa hankevetäjä Sarvaala, metsänomistaja itsekin.

Metsäverotuksen vähennyskelpoiset menot kannattaa tuntea, sillä ne pienentävät verotettavan tulon määrää. Metsäverotus on pääomatulojen verotusta, jossa veroprosentti on korkea, 30–34 prosenttia. Metsätalouden tappio hyvitetään muussa verotuksessa, joten vähennyskelpoiset menot kannattaa aina ilmoittaa.

Jos metsätila on hankittu vastikkeellisesti eli kaupalla tai lahjanluonteisella kaupalla, verotettavaa tuloa voi pienentää myös metsävähennyksen avulla. Metsävähennystä pitää itse vaatia veroilmoituksessa.

Varauksia Sarvaala käyttää lähinnä silloin, kun tietää, että tulossa on suurehkoja menoja. Menovarauksen ja tuhovarauksen avulla metsänomistaja voi siirtää osan tuloista verotettavaksi myöhempinä vuosina.

”Parhaiten metsätaloutensa tulo- ja menovirtoja osaa tasapainottaa sellainen

metsänomistaja, jolla on metsien tulevista hoitotoimista ja hakkuista selvät suunnitelmat.”

4 Mihin kannattaa investoida?

”Sopivia metsiä kannattaa lannoittaa”, sanoo Sarvaala ja huomauttaa, että lannoituksella saattaa saada jopa 15–20 prosentin laskennallisen vuositulon investoinnille. Lannoituksen kustannukset levietyksineen ovat 350–400 euroa hehtaarille.

Lannoittaa kannattaa vain silloin, kun kyseessä on kasvukykyinen, hyvin hoidettu metsä. Parhaan tuoton saa kymmenisen vuotta ennen päätehakkuuta, kun puut kasvattavat lisää arvokasta tukkia.

Yhtä suoraan ei pysty laskemaan lisätuottoa, joka syntyy siitä, kun hakkuualan uudistaminen hoidetaan rivakasti. Ripeä uudistaminen riittävän tehokkailla menetelmillä nopeuttaa metsikön liikkeelle lähtöä ja auttaa taimet paremmin yli heinikon ja vesakon kilpailusta. Jo vuoden viivästys hakkuun ja uudistamisen välissä vaikeuttaa metsänviljelyn onnistumista.

Uudistamiskustannukset voivat tuntua metsänomistajista suurilta. Silloin kannattaa pitää mielessä se, että vielä kalliimmaksi käy vajaapuustoinen taimikko.

Lisäarvoa tuovat hyvin hoidetut metsät, sillä puun ostajia kiinnostaa leimikon

korjuukelpoisuus. Parhaiten menevät kaupaksi asfalttitiien varressa olevat keli-rikkoleimikot. Jos leimikon, joka on korjuukelpoinen vain kantavilla talvikeleillä, saa metsätien rakentamalla kesäleimikoksi, puusta voi odottaa parempaa kantohintaa. Lisäksi tiet helpottavat metsätöitä.

Tie- ja ojitushankkeet ovat yleensä usean metsätilan yhteishankkeita.

”Metsänomistajat voisivat ehkä olla itse aktiivisempia tiehankkeiden käynnistämisessä”, pohtii Sarvaala. Tiehankkeisiin voi hakea Kembra-tukea, ja suuret investoinnit voi vähentää useamman vuoden aikana poistoina.

5 Leimikot houkutteleviksi

Puukauppoja voi edistää parantamalla omien puunmyyntisuunnitelmien eli leimikoiden houkuttelevuutta. Metsäyhtiöt ostavat mielellään yli hehtaarin suuria leimikoita, koska niiden suhteelliset korjuukustannukset jäävät pienemmiksi. Niinpä leimikoita kannattaa tarjota useampia kerralla, jos metsän kuviokoko on pieni.

Mari Sarvaala muistuttaa, että samaan tarjouspyyntöpakettiin kannattaa niputtaa nimenomaan yhteen sopivia hakkuukohteita,

ei esimerkiksi kesä- ja talvileimikkoa, jotka korjataan eri aikoina.

Juuri tällä hetkellä teollisuuden puuntarve on kova, joten parhaiten saattaa käydä kaupaksi sellainen leimikko, jonka puut voi hakata ja kuljettaa pois saman tien.

Puukaupan voi kilpailuttaa joko itse tai metsänhoitoyhdistyksen avulla. Yhdistyksillä on tietoa eri ostajien katkonnasta. Katkonta vaikuttaa siihen, kuinka suuri osuus puusta päätyy arvokkaaseen tukkipuun.

Taimikko-vaiheessa hoitotöiden aikaikkunat ovat kapeita.

6 Mitä tehdä itse, mitä teettää?

Tekemällä itse metsänhoitotöitä voi säästää rahaa, ja ne ovat myös mielekkästä kuntoilua. Aina omatoimisuus ei paranna metsätalouden kannattavuutta, sillä harrastaja ei pysty ammattilaisen vauhtiin. Myös omalle vapaa-ajalle kannattaa laskea arvo.

Kaikkia hankintoja, kuten mönkijää, ei voi perustella itselleen kannattavuudella, jos koneelle on vain vähän käyttöä. Mikä työ sitten on kannattavinta tehdä itse?

”Taimikoiden heinäys. Se on rehevillä kasvupaikoilla tärkeä metsänhoitotyö mutta tulee vieraalla teetettynä kalliiksi”, Mari Sarvaala sanoo.

VEROVINKKI
METSÄÄN LIITTYVÄT kurssit ja koulutukset ovat vähennyskelpoisia metsäverotuksessa.

VEROTUKSESSA VOI vähentää myös kurssimateriaalit ja kouluttautumiseen liittyvät matkakulut.

Talousskoulu metsänomistajille

Metsätilan suurimmat tuotot eivät synny puukauppoja solmittaessa vaan jo niitä edeltäneinä vuosikymmeninä, kun metsää on hoidettu viisaasti ja pitkäjänteisesti.

Uusimaalaiset ja hämäläiset Metsänomistajan talousskoulu -koulutuksen osallistujat ovat vuoden ajan kuulleet asiantuntijoiden vinkkejä metsätaloutensa kannattavuuden parantamiseksi. Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen ja Työtehoseuran yhdessä järjestämä koulutus tähtää siihen, että omistajien ymmärrys metsänhoidosta kasvaa.

"Usein metsänomistaja ei hahmota, minkälainen merkitys metsäomaisuudella voisi olla omassa taloudessa", sanoo Liiketaloudellinen ja kannattava

metsänomistajuus -hankkeen vetäjä Mari Sarvaala ja muistuttaa, että myös pientä metsätilaa voi hoitaa kannattavasti.

"Hoitorästit lisääntyvät jatkuvasti, ja tämä on yksi keino vaikuttaa asiaan."

Koulutuksessa on ollut mukana noin sata metsänomistajaa, jotka voivat valita seitsemästä opintomodulistista itseään kiinnostavat. Aiheet vaihtelevat investointien kannattavuudesta metsänhoitovinkeihin ja metsäverotukseen. Hanke on saanut EU-rahoitusta, joten osallistumismaksu on saatu pidetyksi kohtuullisena. Yhden moduulin hinta on 40 euroa, ja summan voi vähentää metsäverotuksessa.

Metsänomistajan talousskoulu käyttää hyväkseen uusia digitaalisia

välineitä. Muiden kurssilaisten kanssa voi keskustella paitsi kasvokkain luennoilla ja maastopäivinä myös omassa Facebook-ryhmässä, ja hankkeen verkkosivuilta löytyy lisämateriaalia.

Vierailijoina on kuultu nimekkäitä metsäprofessoreja kuten **Matti Kärkäistä** ja **Kari Mielikäistä**.

Koulutus päättyy kuluvan vuoden lopussa, mutta uusi on suunnitteilla. "Saamamme palaute on ollut todella positiivista", kertoo Sarvaala.

Hyvää palautetta antaneet osallistujat toteavat, että vaikka netistä voi itsekkin etsiä tietoa, tiedon omaksumista helpottaa se, kun joku pukee sen konkreettisiksi neuvoiksi. ●

LISÄTIETOJA
tuhtametsasta.fi

koivusta kaikkein kauneinta

KITEEN
HUONEKALUTEHDAS OY

Oma työ kannattaa myös istutuksissa sekä raivaussahatöissä, erityisesti leimikoiden ennakko-raivauksissa, joissa ei tarvitse valikoida jätettäviä taimia. Ennakko-raivaus parantaa leimikon myyntikelpoisuutta ja ehkäisee korjuuvaurioita.

7 Huolehdi hyvin taimikoista

"Jos metsätilalla on paljon energiapuuhakkuita, se ei yleensä anna kukaan kannattavuutta tavoittelevasta metsänomistajasta", Sarvaala huomauttaa.

Energiapuuhakkuu joudutaan usein tekemään hoitorästien vuoksi, kun nuori metsä on päässyt liian tiheäksi.

Ensiharvennus on metsikön järeytymisen kannalta tärkeä hakkuu. Hoitamattoman puuston keskiläpimitta voi olla ensiharvennuksessa 11 senttiä, kun taas hoidetun, nopeammin järeytyneen puuston läpimitta voi olla jo reilu viisitoista senttiä.

"Silloin, kun taimikko on hoidettu ajallaan, ensiharvennuksesta saattaa saada jopa yksittäisiä tukkeja", kannustaa Sarvaala.

Aikaikkunat, joiden sisällä välttämättömät hoitotyöt on tehtävä, ovat kapeimpia silloin, kun metsä on nuori.

Jos haluaa parhaan tuoton metsän uudistamiseen käytetyille rahoille, kannattaa nähdä vaivaa ja tehdä taimikon heinäys ja varhaishoito ajoissa. ●